

2016-11-27

SLUTRAPPORT

KARTLÄGGNING AV BEHOVET AV ETT NÄTVERK FÖR LANDSBYGDSUTVECKLARE I PRIVATA OCH IDEELLA ORGANISATIONER

Bakgrund

Styrgruppen för Landsbygdsnätverket har beslutat att utreda vad landsbygdsutvecklare i privata och ideella organisationer har för behov, intressen och möjligheter till nätverksaktiviteter inom Landsbygdsnätverket.

Det går att urskilja tre dimensioner i uppdraget; 1/ behov av att synliggöra landsbygdsutvecklarna, 2/ behov av samverkan och samordning samt 3/ behov av att få ett bättre flöde av kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

En arbetsgrupp bestående av Eva Engström, LRF – Anders Johansson, Coompanion – Thomas Westerberg, Svenska Fotbollförbundet – Mattias Grapenfelt, Hushållningssällskapet och Magnus Nordgren från nätverkskansliet har under ledning av Hushållningssällskapet i uppdrag att genomföra utredningen. Arbetsgruppens arbete inleddes den 23 mars 2016. Delredovisningar har lämnats till styrgruppens möte den 11 maj samt den 1 september.

Uppdragets syfte

Syftet med arbetsgruppens uppdrag är att genom ett kunskapsunderlag skapa möjligheter för ett delnätverk för landsbygdsutvecklare i privata och ideella organisationer inom Landsbygdsnätverket, vilket på sikt ska leda till ett mer samordnat och effektivt arbete för landsbygdsutveckling i alla delar i landet.

Uppdragets mål för leverans

- Definiera vilka som räknar sig till kåren landsbygdsutvecklare och redovisa vilka behov och intressen som sammanfaller och som särskiljer mellan olika kategorier av landsbygdsutvecklare när det gäller nätverksaktiviteter inom Landsbygdsnätverket
- Ge förslag till relevanta och meningsfulla nätverksaktiviteter som ger nytta och i vilka former dessa bör bedrivas
- Undersöka möjligheter till samverkan med nätverket för landsbygdsutvecklare i kommuner, regioner och länsstyrelser

Sammanfattning

Undersökningen visar tydligt att ett nätverk för landsbygdsutvecklare i privata och ideella organisationer är efterfrågat. Det framgår klart att nätverket måste skapa nytta för deltagarna för att det ska upplevas som ett värde att engagera sig. Undersökningen visar också att en samverkan med nätverket för landsbygdsutvecklare på kommuner, regioner och länsstyrelser ses som positivt. Tillsammans är starkare för att utveckla vår landsbygd. Många ser behov av att ha en eller eventuellt två fysiska träffar per år, men i övrigt så välkomnas ett väl fungerande och professionellt digitalt forum. Man är i allmänhet som boende på landsbygden något trött på resande för möten och därför positiv till att få ta del av nyttan

nätverket har på enklaste sätt. För att få ett nätverk att fungera på sikt krävs en tydlig uppgift för nätverket och att en part är drivande och ger information och sammankallar till aktivitet.

”Jag tror på att man ska använda tekniken fullt ut. Med videokonferenser och sånt. Så att det blir mindre resande. Kanske ett fysiskt möte per år, och sedan använda tekniken. Och så kan man genomföra lokala träffar, man måste ju inte alltid träffas alla, där kan även andra lokala organisationer bjudas in.”

Det finns mycket underlag i svaren från enkäten och intervjuerna som kan användas för en djupare analys om styrgruppen beslutar att gå vidare med frågan.

Enkätundersökning

Totalt skickades 614 enkäter ut till den för undersökningen utvalda målgruppen. Det har inkommit 208 svar. Det visade sig att några svarat dubbelt efter påminnelsen. När vi tagit bort dessa dubletter så återstod 187 unika respondenter. Det utgör strax över 30 procent svarsfrekvens vilket får anses som ett gott resultat för denna typ av enkätundersökning. Enligt Thomas Westerberg, Svenska Fotbollförbundet/Kontigo, anser man att en svarsfrekvens mellan 20 – 30 procent på en webbenkät är bra.

Generellt kan sägas att organisationer med utgångspunkt samhällsnytta har större svarsfrekvens än kommersiella aktörer. Av de personer och organisationer som valt att svara på enkäten uppger knappt 85 procent att verksamheten arbetar med ideellt aktiva. Spridningen över landet är god. Det är också en relativt jämn fördelning mellan de svarande organisationernas storlek. En felkälla i underlaget kan vara att vissa svarande sitter på ”flera stolar” och i materialet kan det i en del fall inte avgöras vilken organisation de svarat utifrån.

83 procent av de som svarat av den utvalda målgruppen ser ett behov av ett nätverk för landsbygdsutvecklare inom privata och ideella organisationer.

Fråga 7

Ser du behov av aktiviteter inom ett nätverk för landsbygdsutvecklare inom privata och ideella organisationer?

Undersökningen visar på ett stort intresse (83 procent) för att skapa ett nätverk för landsbygdsutvecklare inom privata och ideella organisationer. Endast 14 procent anser att det inte finns ett behov. De upplever sig ha tillräckligt med nätverk för att utföra sitt uppdrag.

61 procent av de som svarat i undersökningen känner till Landsbyggsnätverket och 44 procent av de som svarat tar del av information från Landsbyggsnätverket eller har deltagit i någon form av aktivitet. Även bland de 39 procent som inte vet vad Landsbyggsnätverket är och de 51 procent av de svarande som inte tar del av nätverkets information eller aktiviteter anser 80 procent att ett nätverk för landsbygdsutvecklare inom privata och ideella organisationer behövs. Det utgör därmed ingen väsentlig skillnad huruvida man känner till Landsbyggsnätverket eller inte för att man ska se ett behov av ett nätverk för landsbygdsutveckling.

Hur ser de svarande i enkätundersökningen på vilken typ av insatser och aktiviteter ett nätverk ska ha?

Att mötas fysiskt eller i en webbaserad form och att få ta del av goda exempel på hur landsbygdsutveckling har genomförts runt om i landet är de två insatser och aktiviteter som till största del efterfrågas. Därefter är det informationsbrev och en Facebookgrupp som anges som alternativ för vad nätverket ska ha för aktiviteter.

Fråga 8

Vilken typ av insatser och aktiviteter önskar du inom ett eventuellt nätverk för landsbygdsutvecklare i privata och ideella organisationer? Går att ange mer än ett alternativ.

Kunskapsseminarier/konferenser (kan vara webbaserade och/eller fysiska)		68.4% (128)
Presentation av goda exempel (kan finnas på delnätverkets webbsida på Landsbyggsnätverkets webb)		62.0% (116)
Informationsbrev		38.5% (72)
Lärandegrupper		25.1% (47)
Information via Facebook och andra sociala medier		36.9% (69)
Annat		8.6% (16)
Ej svarat		17.1% (32)

Märkbart är att en stor andel av de svarande berör "tidsbrist" och är aningen oroliga för att ett nätverk kommer att ta mycket tid i anspråk i förhållande till nytta det ger. Det är viktigt i ett vidare arbete att lyfta och ta fram möjligheter med den nya tekniken och genom användarutbildning och kunskap kring tekniska plattformar underlätta att mötas på detta sätt.

Samverkan med existerande nätverk för landsbygdsutvecklare på kommuner, regioner och länsstyrelser

"Det är givet att ett sådant nätverk skulle behöva samverka med ett nätverk för det offentliga. Vi har ju ett gemensamt mål i att verka för en levande landsbygd."

49 procent av de svarande anser att ett nätverk för privata och ideella aktörer i hög grad bör samverka med nätverket för kommuner, regioner och länsstyrelser och 44 procent anser att man till viss del bör göra det. Den samlade åsikten bland lämnade kommentarer är att det behövs mötesplatser där beslutsfattare och ideella krafter möts och tillsammans utvecklar strategier för landsbygdsutveckling. Intervjuszvaren ger också en enad bild av att samverkan mellan nätverken är nödvändig. Man ser även fördelar med att ha en god kommunikation med kommuner, regioner och länsstyrelser som är beslutsfattande i vissa frågor som rör landsbygdsutvecklingen för privata och ideella aktörer. Det kan ge bättre påverkansmöjligheter och möjliggör att i ett tidigt skede få information. Samtidigt betonas också att nätverket för privata och ideella aktörer måste ha ett " eget rum" och ha möjlighet till egen samverkan och utbyte utan representation från offentligheten.

Den viktigaste uppgiften för ett nätverk för landsbygdsutvecklare inom privat och ideella organisationer

"Det är inte landsbygdsutvecklaren som ska synliggöras utan det arbete vi åstadkommit."

Enkätundersökningen visar att det de svarande ser som viktigaste uppgiften för ett nätverk är att få till ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte (51 procent). Därefter ser man nyttan i samverkan och samordning (42 procent). Sist följer synliggörande av landsbygdsutvecklarna (27 procent). Som förslag i den öppna frågan om "annan uppgift för nätverket" är det många spridda förslag med allt från opinionsbildning och

lobbyarbete i landsbygdsfrågor till omvärldsbevakning och kompetensutveckling samt att nätverket skulle kunna utgöra en plattform för utbildning.

Vad gäller synlighet av hur landsbygden utvecklas blir offentliga landsbygdsutvecklare ofta uppmärksammade av politiker, tjänstemän och media när förändringar sker till det positiva i en exempelvis kommun. Ideella krafter på landsbygden får sällan samma uppmärksamhet och mycket av det som görs tas för givet. Hur hittar vi kanaler för att marknadsföra goda exempel eller det som sker generellt, dagligen på många platser i vårt avlånga land? I första hand behövs nog uppmärksamhet från den egna kommunen och kommuninvånare. Hur skulle ett nätverk kunna bidra till en sådan utveckling?

”Det handlar om att få mer kunskap inom olika områden och att få inspiration. Vi kan bli starkare tillsammans i ideella och privata sektorn för att kunna föra lobbying gentemot politiken för att påverka och förenkla regelverk för företagare”

Vissa ser en möjlighet i att tänka brett vad gäller landsbygdsutveckling där nätverket då får in personer som har flera olika kompetenser och även erfarenheter från andra branscher. Eftersom landsbygdsutveckling är relativt nytt finns där möjlighet att hämta ny erfarenhet, form och organisationsmodeller från andra branscher.

Andra tänker att den viktigaste uppgiften för nätverket ska vara mer konkret. Det är nog med vidlyftiga planer och visioner. De menar att lyfta ner stora planer till praktisk verkstad och utförande är huvudfrågan.

”Det är redan nu för mycket snack och för lite verkstad - många behöver helt enkelt lära sig att sluta vältra sig i ord och börja jobba. Handläggning av tillstånd och bidrag mm tar alldeles för lång tid och är helt obegripligt.”

En reflektion är att det kan vara så att landsbygdsutvecklare som jobbar privat och ideellt upplever större hinder i vardagen än en offentligt anställd utvecklare. Det kan bero på bristande kunskap om regelverk men också på avståndet till beslutande myndighet och att man inte är känd bland den personal som jobbar där, alltså en markant skillnad från den offentligt anställda utvecklaren.

Intervjuer

Totalt har det genomförts 20 intervjuer som ett komplement till enkätundersökningen. Intervjuerna genomfördes av två studenter med inriktning landsbygdsutveckling från SLU. De intervjuade representerar LRF, Hushållningssällskapet, Södra Skogsägarna Syd, Coompanion, Ekoturismföreningen, Hela Sverige ska leva, Sveriges Hembygdsförbund, Bygdegårdarnas Riksförbund, Sveriges Fiskevattenägarförbundet, Skärgårdarnas Riksförbund, Gotlands Idrottsförbund, Svenska Fotbollförbundet, Scouterna, Företagarna samt Svenskt Näringsliv. Urvalet av svarande för intervjuerna har gjorts utifrån att hela landet ska vara representerat samt att det ska vara lika många kvinnor som män. Det har för varje utvald organisation tagits fram ett första- och ett andrahands alternativ. Tre förstahandsvalda avböjde intervju.

Av de intervjuade är det 18 personer som är mycket positiva eller positiva i grunden men vill gärna ha svar på frågor om hur det är tänkt att detta nätverk ska fungera. De två som anser att det inte behövs denna typ av nätverk har som argument att *”Nej vi har ju det, inget vi saknar!”* respektive *”Nej, vi tycker att det blir för mycket”*.

Under nedanstående frågerubriker finns en del svar medtagna som exempel. Detta är enbart ett litet urval bland svaren. Intervjusvaren innehåller ett stort underlag, som kan användas vid en eventuell kommande analys.

Ser du för egen eller er organisations del ett behov av ett nätverk för landsbygdsutvecklare i privata och ideella organisationer?

*"Det jag känner störst behov av är att ha en bättre kontakt med den offentliga sektorn och ha mer inblick i deras roll som landsbygdsutvecklare", **LRF**.*

*"Ja, det vore bra. HS har ju många landsbygdsrådgivare anställda men tyvärr har det skett en minskning eftersom landsbygdsprogrammet varit stängt. Landsbygdsutvecklare som är anställda hos HS har ungefär minskat från 50 till 25 stycken", **Hushållningssällskapet**.*

*"Om det finns ett för offentlig sektor bör det definitivt finnas ett motsvarande för ideell och privat sektor också. Det är ju vi som praktiskt genomför det de beslutar i offentlig sektor. Det är bra att kunna utbyta erfarenheter så att inte organisationerna sitter och uppfinnar hjulet på varsin kant. Vi tror mycket på partnerskap och att dela goda exempel som man kan ta med sig hem till sina föreningar och anpassa till sin egen situation", **Hela Sverige ska leva**.*

Vad skulle du kunna ge och få ut? Vilka skulle vara dina förväntningar på ett sådant nätverk?

*"Utbytet känns viktigt! Det är en styrka att blanda folk, att träffas på möten och prata med alla olika organisationer och andra nätverk. Då förstår man vilka aktörer som är verksamma inom olika frågor. Mina förväntningar hade varit att alla får ansikten på olika företag och organisationer så att det senare blir lätt att ta kontakt om det behövs för den egna verksamheten", **Skärgårdarnas Riksförbund**.*

*"Jag kan erbjuda ingångar till lokala fotbollföreningar och nyckelpersoner, det är ju inte alltid de som sitter i styrelsen som är de nyckelpersonerna som man behöver kontakt med. Och vi skulle förvänta oss samma sak tillbaka, så att man kan koppla ihop idrott och kultur mer till exempel", **Svenska Fotbollförbundet**.*

Vilka fördelar ser du att den organisation du representerar har av ett nätverk för landsbygdsutvecklare i privata och ideella organisationer?

*"Samarbeten och erfarenhetsutbyte. Genom samarbeten kan vi jobba för att rädda kvar service och aktiviteter på landsbygden. Det vore bra med erfarenhetsutbyten där vi kan dela goda exempel som man kan ta med sig hem och prova hemma", **Svenska Fotbollförbundet**.*

*"Det vore bra att knyta kontakter på orterna, som vi inte har kontakter med idag. Få nya vägar in. Och få förslag på projekt och tillvägagångssätt som man kan genomföra", **Scouterna**.*

Vad ser du som viktigt för att få ett sådant nätverk att fungera på lång sikt?

*"Det viktigaste är att någon tar på sig en ledartröja, en ledarhatt, och är drivande. Någon som ser till att det blir av och bjuder in. Om det blir allas ansvar, blir det ingens ansvar. Och då kommer det inte bli av", **Scouterna**.*

*"Det är viktigt att rätt människor kommer in som är villiga att ta resonemang och avsätta mycket tid. Det måste vara extremt styrt för att det ska funka. Det är viktigt att få feedback från olika verksamma vad som verkligen är ett problem så att vi kan fokusera på rätt saker i arbetet. I nätverket måste vi våga säga att... det här är ett problem men vi måste lösa det andra först innan vi kan gå vidare..." , **Företagarna**.*

Hur anser du att formen för deltagande i ett sådant nätverk ska se ut?

*"Jag tänker att i Landsbygdsnätverket finns det redan olika kompetenser som kan bygga mindre arbetsgrupper som jobbar med olika frågor. Landsbygdsnätverket har helt rätt människor att leda olika initiativ. Löpande behövs avstämningstillfällen med hela nätverket. Virtuella möten går lika bra som fysiska! Vi behöver lyfta de tekniska möjligheterna och presentera för våra företagare att det finns andra sätt att träffas och samverka på", **Företagarna**.*

"Virtuella möten är framtiden! Jag jobbar rätt hårt med det i vår organisation och vi har sådan utrustning. Särskilt om det är ett nätverk över ett större geografiskt område kan det vara bra. Det gäller bara att tekniken fungerar och att folk känner sig trygga med den. Det är tydligt hur generationerna skiljer sig i hur lätt och effektivt tekniken kan användas. Ibland kan man ha fysiska möten men det löpande arbetet ska ske genom mailgrupper, chattar och annat. Ja det är egentligen bara fantasin som begränsar vad tekniken kan göra. All sorts organisering är på förändringens bana och det är upplagt för nya sätt att föra samman intressen och människor. De större mötena måste ha ett klart syfte och funktion för att vara motiverade", LRF.

Vilket behov ser du av att samarbeta med nätverket för landsbygdsutvecklare i kommuner, regioner och länsstyrelser?

"Om vi har samma mål så är det bra att vi samarbetar även om vi har olika uppdrag i grunden. Eftersom de är beslutsfattande i vissa frågor som rör oss är det bra med kommunikation. Vi får kanske bättre påverkansmöjligheter och kan i ett tidigt skede få information om något är möjligt att genomföra eller inte. Ja, även här blir kunskapsöverföringen central. Dialogen skulle kunna ske genom löpande avstämningsmöten mellan nätverken", LRF.

"Det känns mycket viktigt med en samverkan! Och intressant att höra hur de resonerar. Vi i HS jobbar mycket tillsammans med dem så det finns mycket som kopplar ihop oss. Det skulle handla om att lyssna till hur det fungerar nationellt o regionalt och få till ett samarbete. Det finns definitivt ett värde i att träffa fysiskt men svårt för alla att få tid till det", Hushållningssällskapet.

Övrig kommentar

"Det är intressant och trevligt med SLU-utbildningen, landsbygdsutveckling som funnits ett antal år nu. Det är något att fundera på vilken roll SLU har, både lärare och elever. Exempelvis hur aktiva de skulle kunna vara i ett sådant nätverk. Det skulle bli en ytterligare krydda med engagemang från elever. Det blir ett utbyte för alla. Jag kan tänka mig att det inte är helt lätt för landsbygdsagronomer att ha kontakt med rådgivare eftersom det är en så ny o mångsidig utbildning. Detta nätverk skulle kunna bidra med mycket!", Hushållningssällskapet.